

Stiekem porno borduren

Close-up van het pornografische borduurwerkje
Uit besproken boek

Toegevoegd: maandag 13 jun 2011, 13:45

Door redacteur Lambert Teuwissen

"Het is een soort familiegevoel. Vrijgevochten, speels. Het is wat moeilijk onder woorden te brengen, maar die dingen worden ongemerkt van generatie op generatie doorgegeven, zonder dat zoiets bewust gebeurt."

Dit weekend opende in het [Graphic](#)

[Design Museum](#) in Breda een tentoonstelling over de VPRO-gids (en zijn voorloper Vrije Geluiden), ter ere van de 85ste verjaardag van het blad. Artdirector Piet Schreuders van de gids schreef samen met beeldredacteur Beate Wegloop een boek over het onderwerp. Volgens hem was de gids vanaf het begin af aan al uniek.

"Het eerste nummer was meteen al raak. Een symbolische vormgeving van radiogolven in concentrische cirkels, een goede vormgeving van verbale en horizontale lijnen. Dat staat dan meteen. Wat speelsheid en buitenissigheid betreft, kun je enorme parallellen met nu trekken."

Gekruisigde Loeki

In die beginjaren koos de gids nog voor kerkgebouwen, spelende kinderen en af en toe een obligate koningshuisfoto op de cover, maar langzamerhand kregen ontwerpers steeds meer vrijheid op de cover. Fiep Westerdorp leverde illustraties, evenals Jan Wolkers en Lucebert.

"Dat is een bijzondere traditie die al sinds de jaren zeventig bestaat," licht Schreuders toe, "dat we iedere week een andere ontwerper of illustrator of fotograaf zoeken. Dat is bij de meeste andere bladen niet zo, maar het is goed voor de diversiteit."

Regelmatig ging het sommigen te ver. Davidssterren in de Amerikaanse vlag voor een artikel over de Israëllobby. Een gekruisigde Loeki de Leeuw als symbool voor de commercialisering. Maria met een rendier in plaats van Jezus op de kerstspecial. Allemaal leverden ze boze brieven op.

"Er worden altijd grenzen opgezocht. Het gaat wat mij betreft niet om bewust provoceren, maar het is wel nuttig om te blijven zoeken hoe ver je kunt gaan. Dan hou je jezelf fris en scherp en de lezers ook. Ik kan nog steeds lachen om Loeki."

Porno

Schreuders stelt dat de vrijheid voortkomt uit een luxepositie. "We zijn niet afhankelijk van de losse verkoop. Ons abonneebestand telt een kwart miljoen leden, terwijl de losse verkoop maar 10, 20 duizend is. Het maakt niet uit wat je op de cover zet. Een commerciële cover met een groot lachend gezicht verkoopt niet beter dan een moeilijke. Alleen tijdens actieweken, als de gids goedkoper is, worden er ineens duizenden meer verkocht."

En dus kan er gekozen worden voor wat goed gevonden wordt, in plaats van voor wat verkoopt. Er kan niet alleen geëxperimenteerd worden met ontwerpers, maar ook met materiaal. Naast foto's en tekeningen kwamen ook al schilderijen, boetseerlei en aardewerk voorbij. Voor het onderwerp 'Seks in Nederland' werd gekozen voor een geborduurd stukje pornografie.

Dat had nog wat voeten in de aarde, want wie kon zo snel het gepixelde plaatje afkrijgen? De beeldredacteur vond iemand van de vrouwenvereniging Arbeid Adelt bereid om het af te krijgen. Maar niemand mocht de dames vertellen wat het abstracte borduursel werkelijk afbeeldde.

Schreuders is duidelijk trots op de actie. "Geborduurd hadden we nog niet gedaan", lacht hij. "Getatoeëerd is ook nog niet geweest. Dat moet vroeg of laat nog eens gebeuren."